

Міжнародна науково-практична
конференція

Розвиток сільських територій
на засадах екологічності,
енергонебезпеки
й енергоефективності

5 травня
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Азербайджанський державний аграрний університет
(Азербайджанська республіка)
Державний аграрний університет Молдови (Республіка Молдова)
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
Жешувський університет (Республіка Польща)
Львівський національний аграрний університет
Миколаївський національний аграрний університет
Опольський університет (Республіка Польща)
Поліський національний університет
Сумський національний аграрний університет

Розвиток сільських територій на засадах екологічності, енергонебезпеки й енергоефективності

*Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції
5 травня 2021 року*

Полтава
2021

Марініч Любов Григорівна

канд. с.-г. наук

ORCID ID: 0000-0002-0073-9433

Бараболя Ольга Валеріївна

канд. с.-г. наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-4123-9547

Полтавська державна аграрна академія

Кавалір Любов Василівна

завідувач науково-виробничого сектору

Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова

Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН

м. Полтава

ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ДОВГОВІЧНІСТЬ СТОКОЛОСУ БЕЗОСТОГО

За роки трансформування аграрного сектору площа сінокосів в Україні скоротилася в 1,6 рази, а в сільськогосподарських підприємствах – майже в 11 разів. У господарствах населення сконцентровано 91 % кормової продукції [1, 2, 3].

Одним з цінних кормових видів злакових трав є стоколос безостий. Рослини стоколосу безостого багаті на білок, його міститься до 15 %, жирів – 19,7–24,9 %, клітковини – до 8 %. Головною його особливістю є те, що зелена маса і сіно багате на цукри та мінеральні елементи, такі як фосфор, кальцій, калій, сірка, магній.

Однією із сучасних проблем у селекції стоколосу безостого є створення сортів, які б характеризувались адаптивністю до певних ґрунтово-кліматичних умов, високою кормовою продуктивністю, покращеними якісними показниками, врожайністю насіння, довговічністю.

На сьогоднішній день в різних ґрунтово-кліматичних умовах України вирощуються 14 зареєстрованих сортів стоколосу безостого. Але ці сорти не повністю відповідають вимогам виробництва, тому є необхідність селекційного поліпшення цієї культури.

Мета наших досліджень полягала у виявленні динаміки формування кормової продуктивності для визначення сортових особливостей селекційного матеріалу стоколосу безостого.

Дослідження проводились на дослідному полі Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН України у 2014–2020 роках. Це центральна частина Східного Лісостепу України майже на умовній межі із Північним Степом і Південним Лісостепом – зона

недостатнього зволоження. Ґрунт темно-сірий опідзолений, який характеризуються такими агрохімічними показниками орного шару на глибині 0–30 см: гідролітична кислотність 1,9–3,3 мг екв. на 100 г ґрунту; вміст гумусу – 2,44–3,46 %; рН сольової витяжки – 5,8–5,9; рухомих форм фосфору – 13–21 мг на 100 г ґрунту; легко гідролізованого азоту 4,42–7,94 мг на 100 г ґрунту; обмінного калію – 16–20 мг на 100 г ґрунту; сума ввібраних основ – 21–30 мг на 100 г ґрунту.

За даними Полтавської метеостанції температура повітря упродовж вегетаційного періоду збільшилась на +0,7 °С відносно середньобагаторічних даних більше ніж за 50 років, тоді як кількість опадів зменшилася, відповідно, на 14,3 мм.

Агротехніка вирощування багаторічних трав загальноприйнята для зони. Досліди закладалися в чотирикратній повторності при рендомізованому розміщенні варіантів з площею ділянок 25 м², ширина міжрядь – 15 см.

Впродовж вегетаційного періоду вивчали морфологічні ознаки зразків багаторічних трав за «Методикою проведення експертизи сортів рослин групи технічних та кормових на придатність до поширення в Україні» [4]. Облік структури врожаю проводили шляхом аналізу пробних снопів. Статистичну обробку проводили за методикою Б. А. Доспехова [5].

Матеріалом для досліджень слугували одинадцять зразків стоколосу безостого створені в процесі попередньої селекційної роботи методом діалельних схрещувань та полікросу.

За результатами вивчення зразків стоколосу безостого за ознаками кормової продуктивності у конкурсному сортовипробуванні вони були розділені за типом використання [6]: зразки 0107, 0110, 0752, 1005 та 1002 відносяться до сінокісного типу, характеризуються максимальною продуктивністю в перші 3 роки використання, Найкраще такі зразки підійдуть для короткочасного використання у польових сівозмінах; зразки 1007, 1006 та 1017 відносяться до сінокісно-пасовищного типу. Для них характерна середня продуктивність в перші 3 роки використання (29–38 т/га) і середній рівень зниження урожайності зеленої маси на 7 рік використання (45–61 %). Ці зразки доцільно використовувати у кормових сівозмінах на протязі 5–7 років; зразки 1012, 1008 та 1003 відносяться до пасовищного типу. Характеризуються низькою продуктивністю в перші три роки використання (20–26 т/га) і повільно знижують рівень врожайності зеленої маси (35–45 %) на 7 рік використання. Їх краще використовувати для створення пасовищ, для рекультивації еродованих земель та в якості газонних культур.

Також доцільно відзначити, що у подальшому необхідно досліджувати вплив методів землеробства на формування кормової продуктивності стоколосу

безостого, що дуже доцільно в сучасних умовах раціонального використання природних ресурсів та екологізації сільськогосподарського виробництва [7, 8].

Бібліографічний список

1. Кургак В. Г., Цимбал Я. С. Вирощування кормових культур за органічного землеробства. *Вісник аграрної науки*. 2015. № 6. С. 5–9.
2. Кургак В. Г., Цимбал Я. С. Особливості ведення кормовиробництва за органічного землеробства. *Збірник наукових праць ННЦ «Інститут землеробства НААН»*. 2015. Вип. 3. С. 77–86.
3. Пономаренко А. В., Шатский И. М., Золотарёв В. Н. Особенности возделывания костреца безостого (*Bromopsis inermis* (Leys). Holub) на семена в условиях степной зоны Центрально-Чернозёмного региона. *Вестник Прикаспия*. 2014. № 4 (7). С. 13–19.
4. Мойсієнко В. В. Наукове обґрунтування шляхів підвищення кормової продуктивності та довголіття багаторічних травостоїв. *Вісник ЖНАЕУ*. 2011. № 1, т. 1. С. 35–57.
5. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта (с основами статистической обработки результатов исследований). Изд. 5-е, доп. и перераб. Москва, 1985. 351 с.
6. Марініч Л. Г., Бараболя О. В., Кавалір Л. В. Вплив сортових особливостей селекційних зразків стоколосу безостого на довговічність і урожайність травостою. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2021. № 1. С. 90–96. doi: 10.31210/visnyk2021.01.10
7. Чайка Т. О. Земельно-ресурсний потенціал органічного виробництва в Україні. *Вісник ХНАУ. Сер. Економічні науки*. 2011. № 12. С. 323–330. URL : <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/4820>
8. Чайка Т. О. Екологічні наслідки традиційного сільського господарства. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. № 3. С. 95–99. URL : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2013/03/95.pdf>. doi: 10.31210/visnyk2013.03.18